

iger: Marije Stuartove, Viljema Tella in Wallensteinovega ostroga. Krasne so iskricice, katere je »Jezičnik« povzel iz »Ostroga« na str. 64, n. pr.:

Da, ima domovino Avstrijan,
I ljubi jo, i vé, zakaj jo ljubi.

Taka je v pregledu vsebine lanskega »Jezičnika«, znamenita za vsakega slovenskega šolnika in sploh za vsakoga, ki se briga za kulturni razvitost Slovencev. Srečni časi, vsiknil sem prečitavši »Jezičnik«, v katerih je vladalo med slovenskimi učitelji tako navdušenje, taka ubranost duhov in src, kakoršno opazujemo v opisani šestorici!

Kot v vseh Marnovih delih, opazuje se tudi v tem »Jezičniku« nepresegljiva natančnost. (Prim. poročilo o Navratilovem »prvem potovanju na Dunaj« [Str. 7] in predgovor). Prav tako je občno priznana njegova objektivnost. Pisatelji sami se nam kažejo v »Jezičniku« z lastnimi deli, z lastnimi besedami; sami javno spoznavajo, kakšen jim je duh, kakšno srce. In kako se »Jezičnik« veseli, če more, objektivno sodeč, pisatelja zmerno pohvaliti, dostojno poslati! »Duh«, piše g. kanonik v predgovoru, »ki dije iz (opisanih slovstvenikov) pisanj, je hvale in posnemanja vreden. Prav to me je nagibalo, da sem jih radosten opisoval« itd.

Dr. Jos. Lésar.

Knjige „družbe sv. Mohorja“ za leto 1891.

(Dalje.)

4. »**Gospod, teci mi pomagat!**« Molitvene bukve. Bolnikom spisal Jak. Peregrin Pavlič, knez in škof krški. Za Slovence priredil in z navadnimi molitvami pomnožil duhovnik krške škofije. Izdala in založila »Družba sv. Mohorja« v Celovcu. 1891. Str. 332. — Ta knjiga je namenjena v prvi vrsti bolnikom in je temu namenu primerno prav dobro sestavljena. Razdeljena je v štiri dele. 1. del ima pripravo za sv. zakramente umirajočih (str. 9 do 58), 2. del ima »pripravo na krščansko trpljenje in srečno smrt« (str. 59—142), 3. del ima »različne opomine za bolnika, kadar se mu bliža smrtna ura« (str. 143—228), 4. del ima »dodatek navadnih molitev s posebnim ozirom na srečno smrt« (228—332). V teh bukvah imamo bogato zbirko molitev, premišljevanj in vzdihljejev za vsakovrstno rabo pri bolnikih. Posamezne molitve so lepe, jedrnat in primerne. Posnete so večkrat iz cerkvenih obrednikov, mnoge tudi obdarovane z odpustki. Vse kaže, da je knjigo sestavil mož, ki je imel srce čuteče za bolnike. Imamo že Slovenci prav dobre knjige v ta namen, kakor je Zupancičeva »Dušna pomoč za bolnike«, vendar ima vsaka svoje prednosti in druga drugo izpopolnjuje, obe dve skupaj zadoščata pač vsem zahtevam.

Jezik v knjigi je lep, čist, brez sitnih lokalizmov. Zlog je naraven, resen, ne presuhoparen. Pisava je pravilna, le malo se loči od naše pisave (v listu). Omenimo le: zamrl (str. 5), pomagovati (8), priskrbi (13), vsprejemanje (21) mojega, tvojega (23), ne bi bil se ti (25), otroče,

otroško (54), pokornost (67), tja (71), podjan (76), dan (dar) itd. Pristavil bi še jedno željo, katera je jako splošna, in ta je, da bi se take molitve, katere moli ves narod slovenski, tiskale v vseh knjigah jednako. Sicer se prigodi, da Kranjec pride na Štajersko itd., pa ne zna navadnih molitev, ker imajo tam drugače oblike in obrazce.

Nadejam se, da bode ta knjiga mnogim bolnim Slovincem lajšala bridkost v bolezni in jim gladila pot proti nebesom, svetovati pa je vsakateremu, naj si jo dobro ogleda že v zdravju, da mu ne bode pretuja v bolezni. Dr. J. J.

Knjige „Matice Slovenske“ za leto 1891.

3. »**Pegam in Lambergar.**« Povest. Spisal dr. Fr. D. Založila »Matica Slovenska«. Tiskala Blasnikova Tiskarna. 1891. Str. 187. Cena 60 kr. — Ko sem se pred nekaj leti pogovarjal z znanim slovenskim slovstvenikom o naših pripovednih pisateljih, rekel mi je, da menda jedini gosp. Dr. Fr. D. dobro »preštudira« svoje spise, predno jih pošlje med svet, drugi pa večinoma skoraj kar mokre dadó v tiskarno. Da je ta izredna pohvala čisto zaslužena, potrdil je gospod Dr. Fr. D. zopet s to povestjo, izdano kot 6. zvezek »zabavne knjižnice«. Povest je natančno premišljena, dogodki vsi dobro osnovani, pogovori so nekateri kar modroslovno bistro-umni, značaji res značilni, in prepletena je s tako vzvišeno plemenitimi pa kratkimi izreki, da človek, heroč jih, kar postaja pri njih. Vršil se sicer v 15. veku, toda koliko dušeslovnih potez se nahaja isto tako še sedaj ob koncu 19. veka med človeštvom! Vsaka oseba v povesti je dovolj označena, vsaka ima določno nalogo, naj si že ogledujemo zvestega in hrabrega Lambergarja ali premetenega in bojevitiga Vitovca, naglega Gregorja ali orjaškega pa vinskega Ostrovrharja, naj si že opazujemo razne značaje gornjegrajskih menihov ali obeh celjskih svetovalcev ali pa sebičnega krčmarja Tomaža, naj že poslušamo spletkarsko in prekanjeno knjeginjo ali blago Heleno, naj nam že stopi pred oči skrbna in domišljava teta Mina ali pa obe zaljubljenki Anica in Tajda. Tudi cesar Friderik IV. (III.), grof Žiga Lamberg (poznejši prvi škof ljubljanski), kranjski in štajerski prebivalci se določno kažejo po svojih lastnostih.

Naslov povesti bode pa le tisti prav umel, kdor bode pazno čital dotičnih par vrstic na str. 102 in 112. Krasna je bila misel, z zgodovinsko povestjo raztolmačiti »Pegama in Lambergarja« v narodni pesmi. Pegam = Pehajm = Čeh = husit Vitovec, ki se je hotel proti cesarju zavezati tudi s češkim kraljem Ladislavom Posmrtnikom. Čitatelj, prišedši do teh vrstic, želi o Vitovčevi preteklosti zvedeti še kaj več, in žal, da ne more zvedeti.

Zanimivo je vpleten vmes početek škofije ljubljanske. Mično pripovedovanje je osoljeno z jako zabavnimi latinskimi reki, podprto s prav vmestnimi primerami in ozaljšano z nekaterimi pesniškimi kiticami.

Gledé na jezik bi opomnil le to, da »baliževje« (str. 22) in »pilek« (str. 142) sta večini